

FEDEA eta EKINTZA

Politika ala erlijioa?

Zaireko Iraultzaren Herri Mugimendua gaurgero^{*} Eliza izango da, eta ez Alderdi Nazionalista soila. Haren eta honen fundatzailea Mobutu jauna da, Zaireko buruzagia. Berau da Elizaren profeta edo mesias berria.

Zaireko eliza guztietan jarri behar da haren irudia. Erlijioa alderdi politiko bat bilakatu^{*} da. Zergatik hori?

Lau arrazoin mota daude, denak inportanteak afrikar pentsaera baten arabera.^{*} Eta lau arrazoin horiek ikusi ditut aldizkari batzuetan aipatuak.

Mobuturen ordezkariak esan duenez, erlijioaren bilakaera honek ez gaitu harritu behar, zeren^{*} belgikanoek ere, kolonizazioa lortzeko, gainerako teknika haieetatik aparte, erlijioa erabili baitzuten. Deskolonizazioa, bada, kolonizazioaren harma berarekin egin behar da.

Mobuturen jokabidea adierazteko, sistema komunistaren eragipena^{*} ere aztertu beharra dago. Txinatarrekin ibili da bereziki harremanetan Mobutu bera. Eta, dakigunez, herri askotan komunismoak erlijio sekulartuaren antzera funtzionatzen du.

Hirugarren arrazoin esplikatzaile gisa,^{*} Islam erlijioaren harrera ona ere ekartzen da. Afrikan erlijio horrek geroz eta influentzia eta inpotantzia handiagoa du.

Eta, azkenik, kristau progresisten joerak ere ba du zerikusirik. Hauek Eliza autoktonoa edo lekuan lekukoa nahi baitute. Norabide hori berori gehixeago bultzatu besterik ez du egiten Mobutuk. Mobutu ez baitago erlijioaren kontra, ez eta, beraz, kristianismoaren aurka, kanpoko edozein aginteren aurka baino. Delako ordezkari horrek oihukatu duenez, «erlijioen ekarri^{*} positiboa ukatu gabe, gaitzetsi^{*} egiten dugu guk, kanpoko eliz hierarkiak mana^{*} gaitzala». Joera beroni jarraikiz, kristau izenak jartzea ere debekatu egin du Mobutuk.

Baina, oker ez banago, agertu diren arrazoin horiek, baliokoak izan arren, ez dute dena adierazten, ene eritziz. Ba dakigu, bestalde, Mobutu ez dela burubero^{*} eta zoro bat. Kalkulatzaile hotz baten fama du. Jokabide oso baten gailurtzat^{*} hartu behar da oraingo hau.

Fenomeno hau esplikatzeko, Zaire Afrikako textuinguruan kokatuz^{*} hasi behar dugu. Herri horiek, kolonia izan direlarik, beren nortasuna galdua izan dute, guti edo asko Europako pentsamoldea hartuz. Burujabegora berrikitan^{*} iritsi^{*} dira (politikazko burujabegora esan nahi dut, zeren^{*} eta ekonomiazkoa eta kulturazkoa oraindik egin gabe baitute). Kulturazko nortasuna da, Zairek nahi duena. Hain zuzen, Mobuturen gurari^{*} ezaguna, «identitate» delakoaren bilaketa izan da betidanik. Hori lortzeko, pentsaeran barna sartu behar da. Esan duenez, «aldi biziki garrantzitsuan sartu da orain iraultza, hots,^{*} pentsamoldeetan bere ekintza egiteko garaian».

Bigarren esplikaziobide bat ere ba dagoke.^{*} Zaire herri handia da, 23 milioitakoa, eta oso aberatsa lurgain eta lurpez. Estatu tipiz eta —oro^{*} har— oso pobrez moldaturiko mosaiko bat delarik Afrika, beronen gidaritzaz jabetzea ez da tentazio-rik tipiena.

Lehenbizikoarekin batean hirugarrena da, ene ustez, arrazoinik nagusia. Erlijioari buruzko pentsaera ez da Europan eta han berdin. Gu hemen kristautasuna sekulartzen, eta politika eta erlijioa bereizten^{*} ari garen bitartean, haientzat arazo horrek ez du bizitasunik. Izan ditudan afrikar adiskide batzuekin, oso garbi ikusi izan dut hori. Onhartzen ez dutena, europar edo atzerritar kutsua da; are^{*} gutiago agintea. Puntu hone-tan sekulartzearen arazo hau Kristianismoari eta Europari her-tsiki^{*} lotua dago.

Politika ala erlijioa? Hautatu beharrik ez dago hor derri-gorrez^{*} afrikar batentzat.

Mozambikeko Eliza

Mozambikeko Elizak ba du zer pentsa, eta zer erabaki ere. Denok dakikezuenek,^{*} hango Eliza lotuegia agertu izan da Estatu kolonizatzailearekin. Ba da hor zer zuzen.^{*} Eta apezpikuek hartu dute, azkenik, beren azterketa lana. Eta ondorio zuzenetara iritsi dira, nahiz eta, orain hilabete batzuk,^{*} oso bes-tela ikusten zuten hango egoera. Galtzen ere ba dakitela esango genuke, apezpikuok.

«Aita Sainduak hola nahi badu eta Elizaren onerako bale-di, Mozambikeko apezpikuak prest daude, beren elizbarrutiak^{*} uzteko eta arduradun berriengana eta batez ere jatorriz bertokoak direnengana pasa erazteko». Hori esan du Apezpikuen Kontseiluko idazkariak.^{*}

Mozambikek bederatzi elizbarruti ditu, eta apezpiku de-nak Portugalekoak dira jaiotzez. Nampulako apezpikua ezik^{*} (Marcelo Caetanoren Gobernuak herbestera bidalia), gainera-koak oso erasiatuak^{*} dira apirilaren 25az geroztik, eta Lou-renço Marques-eko artzapezpikuak utzi egin behar izan du bere elizbarrutia.

Estatua eta Eliza Alemanian

Alemaniko Elizek —katolikoak eta lutertarrak^{*} batez ere— Estatuaren eskuetatik jasotzen dute beren dirua. Diru hau, zerga^{*} bidez eta Elizei pasatzekotan, Estatuak berak bil-tzen du fededunengandik. Hots,^{*} Elizaren baten fedelagun di-rela aitortzen duten guztiengandik, legearen arabera, Estatuak biltzen ditu Elizaren zergak.

Egoera horrek irauin behar ote du? Ala beste egoera berri eta garbiago bat sortu behar ote da Estatuaren eta Elizen ar-tean? Eztabaida hau alderdi demoliberalak piztu zuen Bavaria eta Hessen-go hauteskundeetan.^{*} Galdera horiei beren eran-tzuna eman diete bai kristau demokratek eta bai sozial demo-kratek, Hamburg-en egin den Eliza Lutertarraren oroit ospa-kuntza batetan.

Gerhard Stoltenberg-ek, kristau demokraten lehendakari ordeak, eta Helmut Schmidt sozialisten lehendakariak, biek ba-tera, baztertu egin dute liberalen asmoa. Hain zuzen ere, ai-patutako hauteskundeetan asmo horixe izan zen, liberaleri kal-terik handiena egin ziena. Schmidt-en eritziz, erizain^{*} bai hi-lortzeetan^{*} parte hartzera bortxa ezin daitekeen bezalatsu (ez eta boto bidez erabakita ere), Estatu eta Elizen arteko egoera horrek ere ba du, hauteskundeetan delibera ezin daitekeen zer-bait.

Elizen aniztasunak^{*} honelako fruitu harrigarriak eman ditu Alemanian. Hemen, noski, beste modu batetara pentsatzen da: baina jasotzekoa zen hemen beste ikuspuntu berezi hau ere.

Aste barruko jaiegunak kenduko ote?

«Civiltà Cattolica» aldizkarian esan denez, posible da, Egu-berri^{*} eguna ezik, gainerako aste barruko jaiegunak kentzea.

Elizaren legeen berritzearekin eginen litzateke hori. Ho-rretarako, ekonomi arrazoinak aipatzen dira bereziki.

Beldur naiz, erabaki hori ez ote datorren beranduegi. Edo eta Eliza Katolikoak ez ote lukeen jaiegun kontu hauetan bes-te nonbaitetik aurrera jo behar. Izan ere, langileriak (eta behar-bada beronek batez ere) hain maite dituen aste barneko jaiak eta asteburuetak «zubiak» kenduko ote dira orain? Legegileok irudimena zuzperten^{*} ez badute...

Egileak:

Antso AMAIUR
Joanes GOIA